

POSTANOWIENIE

Dnia 4 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie z powództwa T. spółki akcyjnej z siedzibą w W.
przeciwko Przewodniczącemu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
w przedmiocie odwołania od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i
Telewizji nr [...] z dnia [...] r.,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w
dniu 4 września 2024 r.
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Warszawie z dnia 13 czerwca 2023 r., sygn. akt VII AGa 1085/20:

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Przewodniczącemu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na rzecz T. spółki akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 1800 (tysiąc osiemset) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia jego doręczenia Przewodniczącemu Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją nr [...] z dnia [...] r. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji stwierdził naruszenie przez T. S.A. w W. – nadawcę programu „T.” art.

16a ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (tekst jedn. Dz.U. 2019, poz. 361 ze zm., dalej: „uRTV”) poprzez przerwanie w celu nadania reklam audycji dla dzieci „[...]”. Na Spółkę nałożono karę pieniężną w wysokości 15 000 zł.

Odwołanie od decyzji wniósł T. S.A. z siedzibą w W. (dalej także: „powód”), zaskarżając ją w całości i wniósł o jej uchylenie.

Powód zarzucił rażące naruszenie przepisów:

1. art. 4 pkt 15 uRTV poprzez jego błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że audycją dla dzieci jest audycja skierowana do osób nawet do 18 roku życia, z pominięciem wyraźnej treści tego przepisu stanowiącej, że audycją dla dzieci jest audycja, która ze względu na czas nadawania i treść jest skierowana głównie do dzieci, co w konsekwencji doprowadziło do niewłaściwego przyjęcia, że film fabularny pt. „[...]” jest audycją dla dzieci;

2. art. 16a ust. 6 pkt 4 uRTV poprzez jego zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że powód przerwał, w celu nadania reklam, audycję dla dzieci;

3. art. 4 pkt 15 uRTV poprzez błędną wykładnię pojęcia audycji dla dzieci, przyjmując bez podstawy prawnej, jakoby pojęcie „dziecka” użyte w ustawie o radiofonii i telewizji zostało zdefiniowane w systemie prawnym jako obejmujące wszystkie osoby, które nie ukończyły osiemnastu lat, pomijając konieczność ustalenia kolizji zakresów pojęć „dziecko” i „małoletni”, użytymi w uRTV, podczas gdy prawidłowa wykładnia pojęcia „dziecka” w uRTV nie może pomijać pojęcia „małoletni” użytego w tej ustawie oraz poprzez brak ustalenia zakresu pojęcia audycji dla dzieci w związku z treścią pojęcia „dziecko”;

4. art. 14 uRTV poprzez brak zastosowania, podczas gdy jego wyraźna treść zabrania nakładania na nadawców obowiązków lub zakazów, innych niż wynikające z ustawy;

5. art. 53 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 4 pkt 15 uRTV poprzez zastosowanie niedopuszczalnej w prawie penalnym analogii dla ustalenia zakresu znamion czynu objętego odpowiedzialnością administracyjno-karną.

Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji (dalej także: „pozwany” „Przewodniczący KRRIT”) wniósł o oddalenie odwołania w całości i zasądzenie kosztów procesu.

Wyrokiem z 15 września 2020 r., XXVI GC 1214/19, Sąd Okręgowy w Warszawie: w punkcie pierwszym oddalił odwołanie; w punkcie drugim ustalił, iż pozwany wygrał w 100% – przy czym szczegółowe wyliczenie kosztów postępowania – powierzył Referendarzowi sądowemu.

Apelację od wyroku wniósł powód, zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o jego zmianę poprzez uchylenie decyzji, ewentualnie uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, a także o zasądzenie zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

W apelacji powód zarzucił naruszenie prawa materialnego tj.:

1. art. 16a ust. 6 pkt 4 uRTV w zw. z art. 20 ust. 2 dyrektywy o audiowizualnych usługach medialnych w zw. z art. 4 ust. 1 Dyrektywy UE przez błędną wykładnię, pomijającą treść art. 4 ust. 1 Dyrektywy UE w procesie odkodowania normy prawnej, podczas gdy jego zdaniem prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku o konieczności bezpośredniego zastosowania art. 20 ust. 2 Dyrektywy a.u.m., a w efekcie ustalenie treści normy uwzględniającej dopuszczalność jednorazowego przerywania audycji dla dzieci i dopuszczalności emisji reklamy;

2. art. 4 pkt 15 uRTV przez błędną wykładnię pojęcia audycji dla dzieci, przyjmującą bez podstawy prawnej, jakoby pojęcie „dziecka” użyte w tej ustawie zostało zdefiniowane w systemie prawnym jako obejmujące wszystkie osoby, które nie ukończyły osiemnastu lat, pomijając konieczność ustalenia kolizji zakresów pojęć „dziecko” i „małoletni”, podczas gdy jego zdaniem prawidłowa wykładnia pojęcia „dziecka” nie może pomijać pojęcia „małoletni” użytego w tej ustawie;

3. art. 4 pkt 15 uRTV przez brak ustalenia zakresu pojęcia audycja dla dzieci, w związku z treścią pojęcia „dziecko”, podczas gdy prawidłowa wykładnia prowadzi do wniosku, że audycje dla dzieci to takie, których treść i czas nadania są odpowiednie dla każdego z reprezentantów grupy dzieci;

4. art. 14 uRTV przez brak zastosowania, podczas gdy jego wyraźna treść zabrania nakładania na nadawców obowiązków lub zakazów innych niż wynikające z ustawy;

5. art. 53 ust. 1 w zw. z art. 16 ust. 6 pkt 4 w zw. z art. 4 pkt 15 uRTV przez zastosowanie niedopuszczalnej w prawie penalnym analogii dla ustalenia zakresu znamion czynu objętego zakresem odpowiedzialności administracyjno-karnej, podczas gdy ustalenie znamion czynu powinno ograniczyć się do wyrażnej i jednoznacznej treści aktu prawnego, z którego wynika odpowiedzialność karna lub wskazać wyraźne odesłanie do stosowania przepisów o innym zakresie.

W apelacji powód zarzucił również mające istotny wpływ na wynik sprawy naruszenie przepisów postępowania, tj.:

1. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wywiedzenie ze zgromadzonego materiału dowodowego wniosków, które z niego nie wynikają i nie są oparte na zasadach doświadczenia życiowego;

2. art. 321 k.p.c. poprzez wydanie orzeczenia poza zakresem żądania – w postaci bezprzedmiotowego ustalenia, jakoby audycji będąca przedmiotem sprawy naruszała przepisy, które nie zostały wskazane ani w treści decyzji Przewodniczącego KRRiT ani w odwołaniu od tej decyzji.

Pozwany wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W piśmie wniesionym po wniesieniu apelacji oraz na rozprawie apelacyjnej powód wniósł o uchylenie zaskarżonej decyzji także z uwagi na zmianę stanu prawnego, z którego wynika, że dozwolone jest przerywanie w celu nadania reklamy filmu będącego audycją dla dzieci trwającego dłużej niż godzinę.

Pozwany podtrzymał swoje stanowisko co do oddalenia apelacji, wskazując, że zmiana stanu prawnego pozostaje bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, gdyż istotny jest stan prawny z daty wydania decyzji.

Wyrokiem z 13 czerwca 2023 r., VII AGa 1085/20 Sąd Apelacyjny w Warszawie: w punkcie pierwszym zmienił zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że: a) w punkcie pierwszym uchylił zaskarżoną decyzję w całości; b) w punkcie drugim zniósł pomiędzy stronami koszty procesu; w punkcie drugim zasądził od pozwanego na rzecz powoda zwrot kosztów postępowania apelacyjnego.

Skargę kasacyjną od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając orzeczenie w całości.

Skarżący oparł skargę na podstawie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. zarzucając Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie naruszenie przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy tj.: art. 316 §1 k.p.c. w zw. z art. 189c k.p.a. oraz art. 4 § 1 k.k., art. 2 § 1 k.w., art. 2 § 2 k.k.s. poprzez przyjęcie, że w sprawie z odwołania od zaskarżonej decyzji Przewodniczącego KRRiT o nałożeniu kary w związku z naruszeniem art. 16a ust. 6 pkt. 4 uRTV, wydanej 19 lipca 2019 r. zastosowanie znajdzie przepis art. 16a ust. 6a uRTV obowiązujący od 1 listopada 2021 r., jako względniejszy dla powoda, a w konsekwencji przyjęcie, że dla oceny poprawności zaskarżonej decyzji i wyroku Sądu I instancji zastosowanie znajdzie stan prawny obowiązujący w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny (Sąd II instancji) a nie w dacie wydania decyzji przez Przewodniczącego KRRiT.

Ponadto skarżący na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: art. 16a ust. 6a uRTV poprzez jego niewłaściwe zastosowanie w sprawie, w której decyzja Przewodniczącego KRRiT nr [...] została wydana w dniu 19 lipca 2019 r., (zaś wyrok Sądu I instancji został wydany w dniu 15 września 2020 r.), tzn. w czasie kiedy ww. przepis jeszcze nie obowiązywał, a co za tym idzie nie mógł mieć zastosowania do oceny poprawności ww. decyzji Przewodniczącego KRRiT.

Mając na uwadze powyższe pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia o kosztach procesu w postępowaniu kasacyjnym, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przewidzianych; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy tzn. poprzez oddalenie apelacji powoda w całości, oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego oraz apelacyjnego od powoda na rzecz pozwanego według norm przepisanych.

Ponadto skarżący na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polegające na konieczności wyjaśnienia przez Sąd Najwyższy, czy w sprawie w której Przewodniczący KRRiT stwierdził naruszenie przez

nadawcę art. 16a ust. 6 pkt. 4 uRTV poprzez przerwanie reklamą audycji dla dzieci (będącej filmem trwającym dłużej niż godzinę) w decyzji wydanej przed 1 listopada 2021 r., (data wejścia w życie ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o kinematografii), Sąd I instancji orzekając w tym samym stanie prawnym oddalił odwołanie, zaś Sąd Apelacyjny rozpoznający apelację powoda orzekał po ww. dacie zobowiązany był do stosowania art. 16a uRTV w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania przez Sąd Apelacyjny tzn. uwzględniając dodany ust. 6a do art. 16a uRTV, jako względniejszy dla powoda, czy też powinien stosować stan prawny z daty wydania zaskarżonej decyzji (kiedy art. 16 ust. 6a jeszcze nie obowiązywał). Rozstrzygnięcie ww. zagadnienia ma istotne znaczenie dla ustalenia czy w sprawach odwołania od decyzji Przewodniczącego KRRiT Sąd orzekający powinien rozstrzygać zgodnie ze stanem prawnym obowiązującym w dacie orzekania przez Sąd, zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 316 § 1 k.p.c., kierując się przez analogię przepisami art. 189c k.p.a., art. 4 § 1 k.k., art. 2 § 1 k.w. oraz art. 2 § 2 k.k.s., tzn. przyjmując stan prawny bardziej względny dla podmiotu, na który została nałożona kara administracyjna, czy też w przypadku takiego postępowania Sąd powinien stosować stan prawny obowiązujący w dacie wydania decyzji przez Organ. W ocenie skarżącego wyjaśnienie powyższego zagadnienia ma istotne znaczenie dla praktyki orzeczniczej również w innych sprawach.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c. jako dotkniętej nieusuwalnym brakiem, lub odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na brak którejkolwiek z przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., w szczególności brak wystąpienia w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz pozostałych przesłanek wynikających z tego przepisu. Z ostrożności procesowej, na wypadek nieuwzględnienia przez Sąd Najwyższy żądań powoda wniósł on o oddalenie skargi kasacyjnej. Powód również wniósł o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne; istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów; zachodzi nieważność postępowania; skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak ujęta instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Podkreślić przy tym należy, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego zasadniczym celem jest ochrona interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa. Stąd przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy powinny być te skargi kasacyjne, które dotyczą spraw najpoważniejszych, wpływających na rozwój i kształtowanie systemu prawnego (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 31 marca 2005 r., SK 26/02).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący opart na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 maja 2019 r., I NSK 87/18; 21 września 2021 r., I NSK 11/21) skuteczne powołanie się na istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) wymaga łącznego wykazania następujących przesłanek:

1. problem prawny powinien być sformułowany w sposób generalny i abstrakcyjny, oderwany od kontrowersji dotyczących ustaleń lub oceny dowodów. Nie może mieć zatem charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 16 maja 2012 r., III CZP 14/12; 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14; 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14; 12 marca 2018 r., III CSK 288/17; 24 kwietnia 2018 r., II CSK 752/17; 22 maja 2018 r., I CSK 23/18);

2. problem prawny musi pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą tzn. mieć oparcie w podstawach faktycznych i prawnych zaskarżonego wyroku

(por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07; 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13; 24 września 2015 r., II PK 19/15; 24 października 2017 r., I CSK 599/17);

3. sformułowaniu problemu powinno towarzyszyć precyzyjne wskazanie przepisu bądź przepisów prawa budzących poważne wątpliwości (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 18 października 2011 r., III SK 25/11; 11 kwietnia 2012 r., III SK 41/11; 10 lipca 2014 r., II PK 257/13; 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 552/17);

4. problem prawny musi zostać poparty wyczerpującym wywodem jurydycznym, obejmującym omówienie różnych sposobów interpretacji danego przepisu prawa w świetle orzecznictwa lub piśmiennictwa, wskazanie pogłębionych argumentów za wariantem preferowanym przez skarżącego oraz przeciw wariantowi przyjętemu przez sąd drugiej instancji. Postawienie samych pytań jest niewystarczające dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07; 20 września 2011 r., I PK 52/11; 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12; 24 kwietnia 2018 r., IV CSK 550/17);

5. przedstawiony problem prawny musi być „istotny”, czyli skarżący musi wykazać, że problem ma precedensowy i uniwersalny charakter. Wyjaśnienie tego problemu winno mieć znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Tak będzie w sytuacji, gdy problem nie został rozstrzygnięty przez orzecznictwo sądowe, a w szczególności, jeśli Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska na dany temat, a także wtedy, gdy istnieje już utrwalona linia orzecznicza, ale z uwagi na szczególne okoliczności wymaga zmiany – w tym drugim przypadku konieczność zmiany dotychczasowego stanowiska Sądu Najwyższego wymaga uzasadnienia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01; 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02; 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16; 16 maja 2018 r., II CSK 15/18).

W ocenie Sądu Najwyższego sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie spełnia wszystkich tych wymogów. Ocena taka wynika stąd, że skarżący nie wykazał, iż przedstawiony problem jest istotny, tj. ma precedensowy

i uniwersalny charakter. Nie przedstawił też wyczerpującego wyводу jurydycznego, obejmującego omówienie różnych sposobów interpretacji uregulowań prawnych w świetle orzecznictwa lub piśmiennictwa, pogłębionych argumentów za preferowanym przez niego wariantem oraz przeciw wariantowi przyjętemu przez sąd drugiej instancji. W zamian za to, uzasadniając wniosek, ograniczył się jedynie do zaprezentowania obszernych fragmentów różnych orzeczeń sądów, nie wyprowadzając z nich żadnych własnych wniosków.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1935 ze zm.).

[D.Z.]

[ms]